

Vergaderjaar 2017–2018

34 805

Samenvoeging van de gemeenten Groningen, Haren en Ten Boer

Nr. 5

VERSLAG

Vastgesteld 26 januari 2018

De vaste commissie voor Binnenlandse Zaken, belast met het voorbereidend onderzoek van dit wetsvoorstel, heeft de eer als volgt Verslag uit te brengen van haar bevindingen.

Onder het voorbehoud dat de regering op de gestelde vragen en de gemaakte opmerkingen tijdig en genoegzaam zal hebben geantwoord, acht de commissie de openbare beraadslaging over dit wetsvoorstel voldoende voorbereid.

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	1
2.	Voorgeschiedenis en totstandkoming herindelingsadvies	2
3.	Toets aan het Beleidskader gemeentelijke herindeling	5
4.	Financiële aspecten	7

1. Inleiding

De leden van de VVD-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van het wetsvoorstel Samenvoeging van de gemeenten Groningen, Haren en Ten Boer. Graag stellen zij de regering hier een aantal vragen over. Allereerst merken zij op dat het hier gaat om een herindeling die door de provincie is geïnitieerd, en niet vanuit de gemeenten zelf komt. De gemeenteraad van Haren heeft niet ingestemd met dit voorstel tot herindeling.

De leden van de CDA-fractie hebben kennisgenomen van het voorstel tot samenvoeging van de gemeenten Groningen, Haren en Ten Boer. Deze leden vragen, waarom het herindelingsadvies en de bijbehorende reactienota niet als bijlagen bij de memorie van toelichting zijn opgenomen. Zij constateren, dat het herindelingsadvies en de bijbehorende reactienota niet tegelijk met de indiening van het wetsvoorstel zijn gepubliceerd op www.rijksoverheid.nl. Deze leden zijn van mening, dat publicatie op een website zonder nadere aanduiding niet gelijkgesteld kan

worden met indiening bij de Tweede Kamer. Deze leden vragen de regering het herindelingsadvies en de bijbehorende reactienota alsnog aan de Kamer toe te zenden.

De leden van de D66-fractie hebben kennisgenomen van het wetsvoorstel dat beoogt de gemeenten Groningen, Haren en Ten Boer samen te voegen. De voornoemde leden zijn in principe voorstander van een proces van herindeling voor gemeenten waar er een gebrek is aan financiële stabiliteit en bestuurskracht of die langjarig en in hoge mate afhankelijk zijn van gemeenschappelijke regelingen. Vanzelfsprekend is daarbij draagvlak onder de bevolking van belang.

In dit wetsvoorstel lezen zij dat de regering op dit moment de toekomst van Haren zodanig onzeker acht dat een zelfstandig voortbestaan van deze gemeente risicovol is. Daarnaast lezen zij tevens in de memorie van toelichting en komt hen via verschillende kanalen ten gehore dat het draagvlak voor deze herindeling in de gemeente Haren beperkt is. Dit vergt daarom een zeer zorgvuldige afweging en daartoe hebben de aan het woord zijnde leden enkele vragen.

De leden van de GroenLinks-fractie hebben met interesse kennis genomen van het Wetsvoorstel samenvoeging van de gemeenten Groningen, Haren en Ten Boer. Deze leden hebben nog een aantal vragen aan de regering over dit wetsvoorstel.

De leden van de SP-fractie hebben met interesse kennisgenomen van dit voorstel voor gemeentelijke herindeling. Belangrijke criteria ter beoordeling van de noodzaak van herindeling zijn voor deze leden in de eerste plaats het draagvlak onder de bevolking. Maar ook de bestuurskracht van gemeenten en de urgentie van een herindeling zijn van belang. Herindelingen zouden volgens deze leden alleen plaats moeten vinden van onderaf, als hiervoor steun is van de bevolking. De SP-fractie heeft enkele vragen bij de het draagvlak en de urgentie. Deze leden gaan hier graag nader op in.

De leden van de ChristenUnie-fractie hebben met belangstelling kennis genomen van het wetsvoorstel dat strekt tot samenvoeging van de gemeenten Groningen, Haren en Ten Boer. Deze leden constateren dat het huidige wetsvoorstel de uitkomst is van een langdurig en soms onstuimig proces. Deze leden onderschrijven het voornemen tot samenvoeging, maar hebben op een aantal punten behoefte aan een nadere toelichting.

Het uitgangspunt bij herindelingen is voor de leden van de SGP-fractie dat deze vrijwillig en van onderop plaatsvinden. Vanuit dat oogpunt hebben deze leden de nodige vragen en bedenkingen bij dit voorliggende wetsvoorstel en dan met name ten aanzien van de betrokkenheid van de gemeente Haren.

De leden van de 50Plus-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van het onderhavige wetsvoorstel. Deze leden hebben nog wel enkele vragen over met name de totstandkoming van dit wetsvoorstel.

2. Voorgeschiedenis en totstandkoming herindelingsadvies

Aanleiding voor het wetsvoorstel is, naar de opvatting van de leden van de VVD-fractie, het herindelingsadvies van de provincie Groningen, voorzien van positieve zienswijzen van de gemeenten Groningen en Ten Boer. Deze leden hechten er aan dat er bij herindelingen, bij voorkeur, sprake is van lokaal draagvlak. In acht nemende dat de gemeenteraad van Haren tegen deze herindeling heeft gestemd, willen de leden van de VVD-fractie de regering vragen of er in de loop van het herindelingsproces

door de provincie Groningen ook andere opties zijn onderzocht en/of overwogen, er vanuit gaande dat zelfstandigheid op termijn niet mogelijk is. Indien dit niet het geval is, zouden de leden van de VVD-fractie graag weten waarom er niet naar andere oplossingen is gekeken, die wellicht beter hadden aangesloten bij de wensen van de Harense gemeenteraad. Kan de regering aangeven of gedurende het herindelingsproces Haren hier zelf wel om heeft gevraagd?

Voorts willen de leden van de VVD-fractie graag weten hoe de gemeenten Groningen en Ten Boer aankijken tegen het samenvoegen van deze twee gemeenten, als Haren er niet bij betrokken zou zijn.

De leden van de CDA-fractie vragen de regering een nadere onderbouwing te geven van de beoordeling van de bestuurskracht van de gemeente Haren bij zelfstandig voortbestaan. Deze leden constateren, dat het rapport *Verkenning zelfstandigheid gemeente Haren (2016)* constateert: «De werkwijze van de gemeente wordt gekenmerkt door een actiegerichte aanpak: de focus ligt op het oplossen van vraagstukken en realiseren van ambities op een pragmatische wijze: «aan de slag». Beide sterke punten hebben tegelijk hun keerzijde, die de bestuurskracht van de gemeente sterk beperkt.» Hoe beoordeelt de regering deze kenschets van het functioneren van de ambtelijke organisatie van de gemeente Haren in het licht van de toenemende opgaven voor gemeenten?

Voor de leden van de D66-fractie staat voorop dat de situatie in Nederlandse gemeenten toekomstvast moet zijn. De financiën, bestuurskracht en regionale samenwerking moeten op orde zijn. De regering stelt dat dit in Haren niet het geval is, en dat zelfstandig voortbestaan van de gemeente risicovol is. De leden van de D66-fractie kunnen deze redenering volgen wanneer zij de verschillende rapporten van B&A groep en Deloitte tot zich nemen. Zij kunnen niet anders dan constateren dat de financiële positie – hoewel beter dan vorige jaren – van Haren kwetsbaar is. Acht de regering het op eniger wijze mogelijk voor Haren om een significante beleidswijziging door te voeren waardoor het zelfstandig kan blijven en daarnaast dezelfde faciliteiten en diensten aan haar inwoners kan blijven aanbieden, zonder de lokale belastingen drastisch te verhogen, of acht zij dit onhaalbaar? Hoe beziet de regering de onverenigbaarheid tussen aan de ene kant het rapport van dhr. Allers namens het Centrum voor Onderzoek van de Economie van Lagere Overheden (COELO) en aan de andere kant de rapporten van B&A en Deloitte?

De leden van de GroenLinks-fractie hecht veel waarde aan het goed betrekken van de burgers en organisaties in de betrokken gemeenten. Deze leden vragen de regering om nog eens nader uiteen te zetten hoe de inwoners, maatschappelijke organisaties en de lokale politiek van de betreffende gemeenten betrokken is geweest bij de totstandkoming van het voorstel tot gemeentelijke herindeling.

De leden van de SP-fractie van de lezen dat er een burgerraadpleging is gehouden in de gemeente Haren waar een opkomst was van 73,5% en waar daarvan 74,5% tegen herindeling was. Deze herindeling kan dus niet rekenen op draagvlak onder de bevolking van Haren, stellen deze leden vast. De genoemde leden vragen zich af waarom er dan toch wordt gekozen voor een herindeling. De uitdagingen waar de kleinere gemeenten voor staan, na onder andere decentralisaties, leiden zo immers toch tot gedwongen herindelingen, lijkt het.

De regering schrijft, zo lezen de leden van de ChristenUnie-fractie, dat op 25 november 2013 de raad van Haren een voorlopig principebesluit voor een herindeling met de gemeenten Groningen en Ten Boer nam. Kan

de regering nader toelichten op welke wijze tot dit besluit is gekomen en wat daarin de doorslag gaf?

De leden van de SGP-fractie vragen zich af of de provincie Groningen niet besloten had om geen herindelingen van bovenaf te doen. In hoeverre past dit voornemen bij het provinciaal uitgangspunt inzake herindelingen? Deze leden vragen zich af of er bij deze herindeling geen sprake is van een vergelijkbare situatie als bij Heerlen en Landgraaf, waarbij de procedure problematisch is verlopen.

De regering geeft aan dat het draagvlak voor deze herindeling in de gemeente Haren beperkt is, maar dat het van belang is dat op korte termijn wordt gekomen tot een duurzame oplossing voor de regio. De leden van de SGP-fractie vragen zich af in hoeverre een dergelijke benadering daadwerkelijk kan leiden tot een positieve betrokkenheid van (de inwoners van) Haren bij de nieuwe gemeente. Deze leden hebben de indruk dat bij het onderzoek naar de mogelijke herindelingen in de provincie Groningen de onderzoeksopdracht beperkt is geweest tot deze provincie. Had het niet voor de hand gelegen om breder te kijken en ook de in de provincie Drenthe gelegen regio van Haren te betrekken in dit proces? Klopt de indruk van de leden van de SGP-fractie dat er zeker op de iets langere termijn geen grote belemmeringen zouden zijn voor intensieve samenwerking met de gemeente Tynaarlo of mogelijk met andere gemeenten? Is deze optie in de achterliggende jaren serieus onderzocht?

De regering stelt dat een zelfstandig voortbestaan van de gemeente Haren risicovol is. De leden van de SGP-fractie vragen of de regering dit kan verduidelijken. Is de (financiële) toestand van Haren zodanig dat er op de korte termijn grote problemen te verwachten zijn?

Ten Boer

De leden van de SGP-fractie vinden het opvallend dat de gemeente Ten Boer blijkbaar in de laatste 220 jaar nooit eerder in een herindeling betrokken is geweest. Deze leden vragen zich af in hoeverre dit gegeven nog meegespeeld heeft in een voorzichtige benadering tien jaar geleden om niet te herindelen, maar om tot nauwe bestuurlijke samenwerking over te gaan. Is het behoud van het eigen karakter de eigen identiteit van deze gemeente voldoende gewaarborgd bij de vorming van de nieuwe gemeente?

De financiële toestand van deze gemeente is in de achterliggende jaren verbeterd. Is deze situatie zodanig verbeterd dat er ook na samengaan met de gemeente Groningen sprake zal zijn van een blijvend gezonde situatie zonder grote lastenverzwaringen voor de burgers?

Voorkeur is uitgesproken voor een lichte samenvoeging. De leden van de SGP-fractie vragen zich af of het meenemen van Haren – en als gevolg daarvan een echte herindeling – bij deze herindeling niet tot een zodanige verzwaring van de lasten leidt dat het problemen oplevert voor de beide andere gemeenten. Heeft een reguliere herindeling wel voldoende draagvlak in deze gemeenten?

Haren

Bij de gemeente Haren valt het de leden van de SGP-fractie op dat er sprake is van weinig echte steun voor deze herindeling. Dit is onder meer gebleken bij de raadpleging van de bevolking.

De leden van de SGP-fractie krijgen de indruk dat de situatie van de gemeente Haren het risico in zich draagt dat het als een «rest»-gemeente met andere gemeenten samengevoegd wordt, zonder dat er echt goede gronden voor zijn. Zou een bredere oriëntatie qua gemeenten en varianten van samenwerking niet een beter uitgangspunt geweest zijn?

Een van de opties die in de loop van de tijd genoemd is, is samenvoeging met de Drentse gemeente Tynaarlo. Volgens de memorie van toelichting zou Tynaarlo hier niet voor open staan. De leden van de SGP-fractie vragen zich af of dit helemaal juist is. Is er niet juist herhaaldelijk bereidheid geweest tot ten minste intensieve samenwerking of mogelijk zelfs herindeling met de gemeente Haren? Kan de regering hier een nadere toelichting op geven?

Een van de provinciale criteria is het schaalniveau. De leden van de SGP-fractie vragen zich af of dit een gewenst criterium is. Wordt hiermee niet te gemakkelijk verondersteld dat een grotere gemeente automatisch beter functioneert? Is ook voor grotere gemeenten het niet zo dat in het algemeen samenwerking geboden is, omdat zij bepaalde taken niet zelfstandig uit kunnen voeren? Worden «klein» en «financieel zwak» niet te eenvoudig op één lijn gezet? Is de situatie van de stad Groningen niet ook financieel problematisch (geweest)?

De gemeente Haren nam zich voor om te komen tot een «Aanpak Beterr Haren. Heeft Haren van de provincie een serieuze kans gekregen om hier uitvoering aan te geven? Zou het niet voor de hand liggen vanwege een ontbrekend draagvlak bij de bevolking en het bestuur van de gemeente zeer terughoudend te zijn bij deze herindeling? Is in de loop van het proces wel voortdurend de eenmaal vastgelegde procedure gevolgd?

Bij de leden van de 50Plus-fractie leeft een aantal vragen over de totstandkoming van het herindelingsadvies en het wetsvoorstel. Deze leden vragen de regering nader toe te lichten hoe het herindelingsadvies en de voorbereiding ervan procedureel zijn getoetst en beoordeeld, in het licht van de door het gemeentebestuur van Haren en het Burgercomité Haren aan de toenmalige Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties verstrekte informatie dat:

- a. Gedeputeerde Staten van Groningen op 1 september 2015 hebben besloten dat het college niet eigenstandig gebruik zal maken van zijn bevoegdheid om herindelingsvoorstellen te doen, als daarvoor geen draagvlak bij de betrokken gemeenten bestaat;
- b. de twee gevallen, waarin volgens het Beleidskader gemeentelijke herindeling (par. 3) een provincie zelf een Arhiprocedure kan starten, zich bij de gemeente Haren niet voordoen;
- c. er gegronde redenen zijn voor twijfel over de zorgvuldigheid, behoorlijkheid en rechtmatigheid van de door Gedeputeerde Staten gevolgde herindelingsprocedure;
- d. er gegronde redenen zijn voor twijfel of de provincie verstandig is omgegaan met haar bevoegdheid, zich redelijk heeft opgesteld en behoedzaam te werk is gegaan zoals door de toenmalige Minister van BZK in het algemeen overleg met de vaste commissie voor Binnenlandse Zaken van de Tweede Kamer op 3 juli 2013 (zie TK 28 750, nr. 55, blz. 15) als voorwaarde is geformuleerd;
- e. er gegronde reden zijn voor twijfel of het herindelingsadvies een juist en toereikend beeld geeft van de zorgvuldigheid, behoorlijkheid en rechtmatigheid van het handelen van de provincie Groningen ten opzichte van de gemeente Haren en haar burgers.

3. Toets aan het Beleidskader gemeentelijke herindeling

In het wetsvoorstel stelt de regering dat de voorgestelde herindeling zal leiden tot een grote toename in bestuurskracht voor de inwoners van Ten Boer en Haren. De leden van de VVD-fractie zijn benieuwd waar deze stelling op gebaseerd is en op welke specifieke gebieden de herindeling volgens de regering dergelijk effect zal sorteren. Kan de regering voorts in kaart brengen hoeveel gemeenschappelijke regelingen er momenteel zijn tussen de drie gemeenten, en tussen Groningen en Haren en Groningen en Ten Boer afzonderlijk? Hoe beoordeelt de regering de vorderingen op

het gebied van de decentralisatie van de WMO en de jeugdzorg en de implementatie van de Omgevingswet in de drie gemeenten? Liggen de gemeenten hiermee op schema? In hoeverre zouden de gemeenten Ten Boer en Haren in de ogen van de regering in staat zijn de verantwoordelijkheden omtrent deze ontwikkelingen zelfstandig op zich te nemen? Gaarne krijgen de leden van de VVD-fractie een reactie van de regering. Daarnaast staat in het wetsvoorstel dat de samenvoeging van de drie gemeenten een bijdrage zal leveren aan evenwichtige regionale verhoudingen. De leden van de VVD-fractie willen de regering vragen om hier verder over uit te wijden. Is dit op meer gestoeld dan het feit dat de gemeente Groningen na deze herindeling meer dan voorheen een samenstelling zal zijn van stedelijk en landelijk gebied? Zo ja, waarop is dit dan gestoeld?

De leden van de VVD-fractie vragen zich ook af in hoeverre de duurzaamheid van de gemeente Haren gegarandeerd is als Haren er voor zou opteren om zelfstandig te blijven, ook in het licht van toekomstige ontwikkelingen in de provincie Groningen, zoals bijvoorbeeld de gemeente Midden Groningen. Gaarne krijgen de leden van de VVD-fractie een reactie van de regering.

«Met de introductie van nieuwe vormen van participatieve democratie die recht doen aan het diverse karakter van de verschillende gebieden, zoals een burgerbegroting of een coöperatieve wijkraad, kan bestuurlijke nabijheid op een andere wijze worden georganiseerd,» zo stelt de regering. De leden van de CDA-fractie vragen, of het anders organiseren van bestuurlijke nabijheid naar de mening van de regering een voorwaarde is voor de voorgestelde samenvoeging.

Met de regering onderschrijven de leden van de CDA-fractie, dat een herindeling bij voorkeur de steun van alle gemeenteraden dient te genieten. De regering voegt daaraan toe, dat voorkomen moet worden dat één gemeente feitelijk een veto kan uitspreken over een herindeling die een positieve bijdrage levert aan de regionale bestuurskracht of de regionale bestuurlijke verhoudingen. Deze leden vragen de regering nader te onderbouwen, waarom het besluit van de gemeente Haren om niet in te stemmen met de voorgestelde samenvoeging, de samenvoeging van Groningen en Ten Boer onmogelijk maakt.

De leden van de D66-fractie merken op dat het draagvlak voor de herindeling in Groningen en Ten Boer op orde is. Daarentegen is het draagvlak in Haren beperkt. Er zijn aan de ene kant zorgen over de gevolgde procedure. Is volgens de regering aan de vereisten van zorgvuldigheid, behoorlijkheid, en rechtmatigheid voldaan? Aan de andere kant zijn er zorgen over de gevolgen van de herindeling. Deze richten zich op de garantie van het voortbestaan van de faciliteiten en diensten in Haren, zoals medische diensten of het zwembad. Daarnaast zijn er zorgen over het wegvloeien van het onderwijsaanbod en de werkgelegenheid uit Haren. Ook vrezen inwoners dat de «groene longfunctie» die Haren vervult zal verdwijnen door bebouwing ten behoeve van Groningen. Wat is de reactie van de regering hierop? Is hier in het herindelingsadvies voldoende rekening mee gehouden?

De leden van de D66-fractie merken tevens op dat herindelingen in het algemeen een positieve invloed hebben op de democratische controle van regionale samenwerkingsverbanden. Kan de regering beamen dat met de fusie van Groningen, Haren en Ten Boer diverse gemeenschappelijke regelingen komen te vervallen? Hoeveel zijn dit er en wat is hun onderlinge samenhang? De leden van de D66-fractie zouden het vervallen van gemeenschappelijke regelingen als een positief aspect ervaren, omdat dit de democratische controle verbetert, de bestuurlijke drukte vermindert en de bestuurskracht doet toenemen.

De leden van de D66-fractie hechten tot slot waarde aan de relatie tussen de provincie Groningen en de gemeenten Groningen en Ten Boer aan de ene kant, en Haren aan de andere kant. De relaties zijn op dit moment zeer verslechterd en Haren heeft zich teruggetrokken uit het gehele herindelingsproces. Een gedeelte van de inwoners is zeer fel gekant tegen het herindelingsvoorstel. Hoe zal de regering waarborgen dat de inwoners van Haren rust, saamhorigheid en toekomstgerichtheid ervaren, indien dit wetsvoorstel wordt aangenomen?

De leden van de GroenLinks-fractie vragen de regering hoe gewaarborgd wordt dat burgers in de huidige gemeenten Ten Boer en Haren bij een herindeling tijdig en adequaat geïnformeerd worden hoe zij als inwoners van de kleine kernen voldoende mee kunnen participeren en hoe zij betrokken worden bij de vormgeving van het toekomstig beleid. Voorts vragen deze leden de regering in te gaan op de zorgen van de inwoners over het behoud van groengebieden in de toekomstige gemeente. Bewoners in de huidige gemeente Haren maken zich zorgen over het verbouwen van de huidige groenstrook tussen de stad Groningen en de kern Haren. Graag horen deze leden hoe de regering tegen deze zorgen aankijkt.

Tot slot vragen de leden van de GroenLinks-fractie aandacht voor de toegankelijkheid en de benaderbaarheid van het lokale bestuur van de nieuw te vormen gemeenten. Deze leden vragen de regering hoe toegankelijkheid en de voorzieningen in alle kernen voldoende gewaarborgd kunnen worden en hoe het karakter van de dorpskernen behouden kan worden.

De leden van de ChristenUnie-fractie constateren dat de beoogde herindeling van Groningen, Haren en Ten Boer in beginsel kan rekenen op bestuurlijk regionaal draagvlak en dat deze beoogde herindeling voor de inwoners van Haren en Ten Boer tot een grote toename van de bestuurskracht zal leiden. De leden van de ChristenUnie-fractie constateren voorts dat het draagvlak in de gemeente Haren voor deze herindeling momenteel weliswaar beperkt is, maar dat het van belang is dat wordt gekomen tot een duurzame oplossing voor de regio, waarbij de betrokken gemeenten zich kunnen richten op hun taken. Een herindeling met de gemeenten Groningen en Ten Boer is voor Haren op korte termijn de enige optie tot herindeling. Kan de regering nader toelichten welke risico's er aan verbonden zijn als deze herindeling geen doorgang zou vinden, zo vragen de leden van deze fractie.

De regering schrijft dat zij het wenselijk acht dat de herindelingsvariant lichte samenvoeging, waarbij ten minste één van de betrokken gemeenten niet wordt opgeheven en daardoor minder lasten ondervindt, ook kan worden toegepast in gevallen waarin een gemeente zich tegen de herindeling verzet. De regering overweegt het Beleidskader gemeentelijke herindeling daartoe aan te passen. Kan de regering aangeven hoe aan dit voornemen vervolg zal worden gegeven? De leden van de ChristenUnie-fractie ontvangen graag een reactie.

4. Financiële aspecten

Aangaande het financiële aspect geeft de regering aan dat Haren enerzijds een sluitende begroting heeft, maar anderzijds dat de financiële positie van Haren volgens de provincie niet sterk is. De leden van de VVD-fractie zijn benieuwd hoe deze twee feiten zicht tot elkaar verhouden volgens de regering. Ook willen deze leden graag weten wat momenteel de situatie is aangaande de artikel-12 status van de gemeente Ten Boer.

Kan de regering een overzicht verschaffen van de lokale lasten voor zowel bedrijven als inwoners in de drie gemeenten, en hoe deze zich de

afgelopen jaren hebben ontwikkeld. Gaarne krijgen de leden van de VVD-fractie een reactie van de regering.

De leden van de CDA-fractie vragen de regering nader te onderbouwen, waarom zij van oordeel is, dat de financiële positie van de gemeente Haren zodanig is, dat die een gedwongen samenvoeging met Groningen en Ten Boer rechtvaardigt.

De regering geeft aan dat de nieuwe gemeente € 0,6 mln. minder gaat ontvangen in de algemene uitkering uit het gemeentefonds dan nu het geval is bij de som van de algemene uitkeringen. Zij verwacht dat deze structurele verlaging opgevangen wordt door de te verwachten vermindering van de bestuurskosten en andere efficiencyvoordelen van de nieuwe organisatie. Waarop is deze verwachting gebaseerd? Wat als deze verwachtingen uitblijven? Herindelingen kosten geld, de uitkering op grond van de maatstaf herindeling zal hiervoor nodig zijn. Wat als blijkt dat er straks toch een tekort op de begroting ontstaat als gevolg van de herindeling?

De voorzitter van de commissie,
Ziengs

De waarnemend griffier van de commissie,
Hendrickx